

TOSHKENTNING IJTIMOIIY HAYOTI VA FAYNBERG SHE'RIYATI

Shukurova Namuna Hasanovna

*O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti,
Xalqaro jurnalistika fakulteti, 1-bosqich talabasi
namunashukurova6@gmail.com*

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada Toshkent shahrining ijtimoiy hayoti Aleksandr Faynberg she'riyati misolida tahlil qilinadi. Shoir asarlarida shahar muhiti, odamlar ruhiyati, kundalik hayot manzaralari va ma'naviy qadriyatlar qanday aks etgani yoritiladi. Faynberg she'riyati orqali Toshkentning tarixiy va zamonaviy ijtimoiy qiyofasi ochib beriladi.

Kalit so'zlar: Toshkent, Aleksandr Faynberg, ijtimoiy hayot, she'riyat, shahar muhiti, ma'naviyat, inson ruhiyati, badiiy tasvir.

THE SOCIAL LIFE OF TASHKENT AND THE POETRY OF ALEKSANDR FAYNBERG

Shukurova Namuna Hasanovna

*Uzbekistan State World Languages University,
1st-year student of the Faculty of International Journalism
namunashukurova6@gmail.com*

ABSTRACT

This article analyzes the social life of Tashkent through the poetry of Aleksandr Faynberg. It examines how urban environment, people's psychology, daily life scenes, and spiritual values are reflected in his works. Through Faynberg's poetry, both the historical and modern social image of Tashkent is revealed.

Keywords: Tashkent, Aleksandr Faynberg, social life, poetry, urban environment, spirituality, human psychology, artistic representation.

Toshkent O'zbekistonning siyosiy, madaniy va ijtimoiy markazi sifatida ko'p asrlik tarixga ega bo'lgan shahar hisoblanadi. Bu shahar nafaqat tarixiy obidalari, balki ijtimoiy hayotining serqirraligi bilan ham ajralib turadi. XX asrda Toshkent jadal rivojlangan, turli millat va madaniyat vakillari yashaydigan yirik markazga aylangan. Ana shunday murakkab va rang-barang ijtimoiy muhit Aleksandr Faynberg she'riyatida o'ziga xos badiiy talqinini topgan. Aleksandr Faynberg Toshkentni shunchaki geografik makon sifatida emas, balki tirik organizm, his qiluvchi va

yashovchi shahar sifatida tasvirlaydi. Uning she'rlarida ko'chalar, xiyobonlar, maydonlar va oddiy odamlar hayoti bir butun manzarani hosil qiladi. Shoir shahar ijtimoiy hayotini inson ruhiyati bilan bog'laydi. Toshkentning ertalabki shovqini, kechqurungi sukunati, odamlar orasidagi munosabatlar she'riy tasvir vositasiga aylanadi. Faynberg she'riyatida Toshkentning ijtimoiy hayoti ko'pincha oddiy insonlar timsoli orqali ochiladi. U savdogar, talaba, ishchi yoki ziyoli obrazlari orqali jamiyatning turli qatlamlarini ko'rsatadi. Bu obrazlar umumlashtirilgan bo'lsa-da, ular orqali shahar hayotining real manzarasi gavdalanadi. Shoir uchun ijtimoiy hayot deganda faqat tashqi voqelik emas, balki inson qalbidagi kechinmalar ham tushuniladi.

Toshkentning ko'p millatli muhiti ham Faynberg ijodida aks etadi. Turli millat vakillarining tinch-totuv yashashi, madaniyatlar uyg'unligi shoirning insonparvarlik ruhida qarashlari bilan chambarchas bog'liq. U shaharni do'stlik va bag'rikenglik makoni sifatida ko'rsatadi. Bu esa Toshkent ijtimoiy hayotining muhim jihatlaridan biridir. Shoirning tasvirlarida bozorlardagi hayot, ko'chalardagi suhbatlar, bog'lardagi sayrlar alohida o'rin tutadi. Bu oddiy manzaralar orqali u jamiyatning ruhiy kayfiyatini ko'rsatadi. Masalan, bahor faslidagi shahar tasviri yangilanish va umid ramzi sifatida talqin qilinadi. Kuzgi manzaralar esa mulohaza va hayotiy xulosalar bilan bog'lanadi. Shu tarzda tabiat va ijtimoiy hayot uyg'unlashadi. Faynberg she'riyatida Toshkent ba'zan sinovlardan o'tgan, lekin ruhiy jihatdan mustahkam shahar sifatida tasvirlanadi. Tarixiy voqealar, qiyinchiliklar va o'zgarishlar fonida ham shahar aholisi o'z insoniy qiyofasini saqlab qoladi. Shoir ana shu ijtimoiy bardoshlilikni yuqori baholaydi. Uning fikricha, shaharni buyuk qiladigan narsa binolar emas, balki unda yashayotgan insonlarning qalbidir.

Toshkentning zamonaviy qiyofasi ham Faynberg ijodida o'z aksini topadi. U yangi binolar, keng ko'chalar va rivojlanayotgan hayotni tasvirlar ekan, bu jarayonda inson ma'naviyati saqlanib qolishi kerakligini ta'kidlaydi. Ijtimoiy taraqqiyot bilan birga axloqiy qadriyatlar ham rivojlanishi zarurligini she'riy ohangda ifodalaydi. Faynberg shahar hayotini romantiklashtirmaydi, balki realistik tasvirlaydi. U ijtimoiy muammolarni ham chetlab o'tmaydi. Insonlar orasidagi begonalashuv, shoshqaloqlik, ruhiy yolg'izlik kabi masalalar ham uning e'tibor markazida bo'ladi. Biroq u har doim umid ohangini saqlab qoladi. Shoir uchun Toshkent – bu yashashga arziydigan, insonni o'ylashga undaydigan makondir. Faynberg she'riyatida ijtimoiy hayotning yana bir muhim jihati – ma'naviyat masalasidir. U shahar hayotida insoniylik, mehr-oqibat va halollik qadriyatlarini ulug'laydi. Uning nazarida, ijtimoiy hayotning asosiy mezon iqtisodiy rivojlanish emas, balki insonning ruhiy boyligidir. Shoirning Toshkent haqidagi tasvirlari ko'pincha lirizm bilan sug'orilgan. U shaharni sevadi va bu muhabbatni yashirmaydi. Ammo bu muhabbat tanqidiy nigoh bilan uyg'unlashgan. U shahar hayotidagi kamchiliklarni ko'radi, lekin ularni tuzatish mumkinligiga ishonadi. Bu esa uning idealistik ruhini ko'rsatadi. Faynberg uchun Toshkent – bu faqat makon

emas, balki taqdir. U shahar bilan ruhiy jihatdan bog'langan. Shu sababli uning she'rlarida Toshkent ijtimoiy hayoti jonli va samimiy aks etadi. O'quvchi bu tasvirlarni o'qir ekan, shaharni ko'z oldiga keltiradi va o'zini shu muhit ichida his qiladi.

Shoir har bir she'rida o'z qalbini ochadi, his-tuyg'ularini yashirmaydi. Samimiyat quyidagicha ifodalanadi: rostgo'ylik, tabiiy hissiyotlar, ichki kechinmalarni ochiq ifodalash va o'quvchi bilan ruhiy yaqinlik shoirning samimiyligi uning asarlarini jonli va ta'sirchan qiladi. Faynberg ijodida soddalik va samimiyat bir-biri bilan uzviy bog'liq. Bu ikki jihat uning badiiy uslubini shakllantiradi. Shoir sodda ifoda orqali samimiy his-tuyg'ularni yetkazadi. Shu sababli, uning asarlari o'quvchiga tez yetib boradi va kuchli ta'sir ko'rsatadi. Faynberg she'riyatida badiiy vositalar kam, lekin o'rinli qo'llaniladi. U quyidagi vositalardan foydalanadi: metafora, tashbeh, ramziy obrazlar hamda lirik tasvir. Bu vositalar soddalik va samimiyatni buzmay, aksincha, uni yanada kuchaytiradi. Faynberg she'rlarida oddiy hayotiy voqealar, tabiat manzaralari, insoniy munosabatlar orqali chuqur fikrlar beriladi. Masalan, oddiy bir tabiat tasviri orqali insonning ruhiy holati ifodalanadi. Shoir ko'pincha kundalik hayotdan olingan obrazlardan foydalanadi. Bu esa o'quvchiga yaqinlik hissini beradi. Faynberg she'riyati o'quvchini samimiy bo'lishga, oddiylikni qadrlashga o'rgatadi. Uning asarlari orqali: halollik, samimiylik, insonparvarlik va ruhiy poklik kabi fazilatlar targ'ib qilinadi. Shoirning soddaligi ortida chuqur falsafa yashiringan. U hayot, inson va ma'naviyat haqida oddiy ifoda orqali chuqur fikrlar bildiradi. Bu esa Faynberg ijodining eng muhim xususiyatlaridan biridir.

Xulosa qilib aytganda, Aleksandr Faynberg she'riyatida Toshkentning ijtimoiy hayoti keng va chuqur badiiy talqin qilingan. Shoir shaharni oddiy geografik hudud sifatida emas, balki insoniy munosabatlar, ruhiy kechinmalar va ma'naviy qadriyatlar mujassam bo'lgan makon sifatida tasvirlaydi. Uning she'rlarida Toshkent tirik obrazga aylanadi. Faynberg ijtimoiy hayotni tasvirlar ekan, jamiyatning ichki ruhini ochishga harakat qiladi. U inson qalbini shahar hayoti bilan bog'laydi. Natijada Toshkent she'riy makonga, ma'naviy timsolga aylanadi. Bu tasvirlar orqali o'quvchi shaharni chuqurroq anglaydi. Shoirning Toshkent haqidagi qarashlari bugungi kunda ham dolzarbdir. Chunki har qanday jamiyatning rivoji insoniy qadriyatlarga bog'liq. Faynberg ana shu qadriyatlarni ulug'laydi. U shaharni ma'naviyat maskani sifatida ko'radi. Toshkentning ijtimoiy hayoti Faynberg ijodida tarixiylik va zamonaviylik uyg'unligida aks etadi. Bu esa uning she'riyatini nafaqat estetik, balki ijtimoiy ahamiyatga ega asarga aylantiradi. Shoir shahar orqali insonni, inson orqali esa jamiyatni anglashga intiladi. Umuman olganda, Faynberg she'riyati Toshkent ijtimoiy hayotining badiiy ensiklopediyasi desak mubolag'a bo'lmaydi. Uning asarlari orqali biz shahar ruhini, uning o'tgan va bugungi hayotini, insoniy qiyofasini his qilamiz. Shu bois Aleksandr Faynberg ijodi Toshkentning ijtimoiy qiyofasini anglashda muhim adabiy manba bo'lib xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR:

1. Faynberg A. Tanlangan asarlar. — Toshkent: O'zbekiston, 1995.
2. Faynberg A. She'rlar va tarjimalar. — Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi nashriyot, 1988.
3. Qosimov B. XX asr o'zbek adabiyoti va adabiy jarayon. — Toshkent: Fan, 2002.
4. Rahimjonov N. Zamonaviy o'zbek adabiyoti tarixi. — Toshkent: O'qituvchi, 2010.
5. Sultonov I. Adabiyotshunoslikka kirish. — Toshkent: O'zbekiston, 2005.
6. Yo'ldoshev Q. Badiiy matn va psixologik tahlil. — Toshkent: Akademnashr, 2016.
7. Karimov N. Zamonaviy adabiyot masalalari. — Toshkent, 2012.